

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2013. İşbu çeviri, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Vakıf Fonu'nun desteğiyle yapılmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Bu çeviri, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan, telif haklarına ilişkin belgeyi okuyunuz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyrights/droits d'auteur à la fin du présent document.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARI

ÜÇÜNCÜ SEKSİYON

POGHOSYAN VE BAGHDASARYAN/ERMENİSTAN DAVASI

(Başvuru no. 22999/06)

12 Haziran 2012

Nihai karardır. Şekli düzeltmeler yapılabilir.

Poghosyan ve Baghdasaryan/Ermenistan davasında,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (Üçüncü Seksiyon), aşağıdaki yargıçlardan oluşan Daire'si:

Josep Casadevall, *Mahkeme Başkanı*,

Alvina Gyulumyan,

Egbert Myjer,

Ján Šikuta,

Ineta Ziemele,

Luis López Guerra,

Kristina Pardalos, *Yargıçlar*

ve Santiago Quesada, *Yazı İşleri Müdürü*,

22 Mayıs 2012 tarihinde, kapalı oturumda yapılan müzakerelerden sonra, aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Bu dava, Ermenistan Cumhuriyeti'ne karşı, iki Ermeni vatandaşı olan Bay Poghosyan ve Bayan Anahit Bagdasharyan (« başvuranlar ») tarafından, 16 Mayıs 2006 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ('Sözleşme'), 34. maddesi uyarınca, Mahkeme'ye sunulan, 22999/06 numaralı başvuru sonucu görülmektedir.

2. Başvuranlar, Erivan'da avukatlık yapmakta olan, Sayın S. Safaryan tarafından temsil edilmişlerdir. Ermeni Hükümeti (« Hükümet »), Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde Ermenistan Cumhuriyeti temsilcisi olan Bay G. Kostanyan tarafından temsil edilmiştir.

3. Bay Poghosyan (« ilk başvuran »), özellikle, kötü muamele, yasa dışı yakalama ve tutuklama ve mağduru olduğu hakkaniyetsiz mahkûmiyet neticesinde hiçbir manevi tazminat alamamış olmaktan şikâyet etmektedir.

4. 20 Kasım 2008'de, başvuru, Hükümet'e tebliğ edilmiştir. Sözleşme'nin 29/1. maddesinin öngördüğü gibi, Daire'nin, başvurunun kabul edilebilirliği ve esası hakkında birlikte hüküm kurmasına karar verilmiştir.

OLAYLAR**I. DAVANIN KOŞULLARI**

5. Başvuranlar, sırasıyla 1976 ve 1932 yıllarında doğmuşlar ve Saratovka'da (Ermenistan) yaşamaktadırlar.

6. İkinci başvuran, ilk başvuranın annesidir.

7. 8 Ekim 1998'de, tecavüz ve cinayet zanlısı olan ilk başvuran, kararkola götürülmüştür. Yakalama tutanağı, ilgilinin, cinayet hakkında yakalanmış olduğunu belirtmekte ve imzasını taşımaktaydı. Karakolda, ilk başvuran, birçok polis memuru tarafından kötü muamele görmüş ve sorgusu sırasında, cinayeti işlediğini itiraf etmiştir.

8. 11 Ekim 1998'de, ilk başvuran gözaltına alınmış ve 21 Ekim 1998'de, tecavüz ve cinayetle suçlanmıştır.

9. 29 Mart 1999'da, Lorri Bölge Mahkemesi, ilk başvuranın, kendisine isnat edilen suçları işlemiş olduğuna karar vermiş ve onu özellikle de, kendi itiraflarına dayanarak, on beş yıl hapis cezasına çarptırmıştır. Karar, askeri ceza mahkemesi ve Yargıtay tarafından, sırasıyla, 20 Mayıs ve 16 Haziran 1999 tarihlerinde onanmıştır. İlk başvuran, dava süresince, itiraflarının, baskı altında alındıklarını iddia etmiştir.

10. 26 Nisan ve 1 Temmuz 2002 tarihlerinde, sırasıyla, Sözleşme ve 7 no'lu Ek Protokol, Ermenistan bakımından yürürlüğe girmişlerdir.

11. 24 Kasım 2003 tarihinde, savcılık, ilk başvuran konusunda, suçsuzluğunu ortaya çıkarabilecek yeni olaylar nedeniyle, davanın yeniden açılmasını talep etmiştir. Savcı, talebinde, özellikle, ilk başvurana atfedilen suçların gerçek failinin, benzer bir suç işledikten sonra yakalanmış olduğunu ve ilk başvuranın mahkûmiyetinin, kanuna aykırı olarak elde edilen hatalı delillere dayandığını belirtmiştir.

12. 2 Nisan 2004'te, Yargıtay, talebi kabul etmiştir; Yargıtay, ilk başvuranın mahkûmiyetini iptal etmiş ve davayı, ek bilgi için geri göndermiştir. Kararında, mahkeme, yeni olayların, ilk başvuranın mahkûmiyetinden sonra ortaya çıktıklarını kabul etmiştir. Yüksek mahkeme, mahkemelerin, davayı inceledikleri dönemde ortaya çıkmamış olan olaylar, başvurana yöneltilen ceza takiplerinin, ceza usul kurallarının ihlal edilmesine neden olduğunu düşündüklerini ve bunun da, davanın incelenmesinin, tarafsız ve eksiksiz niteliği üzerinde bir etkisi olabileceği kanaatindeydi.

13. 17 Nisan 2004'te, ilk soruşturmayı yürüten sorgu memuru ve polis memurları hakkında bir ceza davası açılmıştır. Bu kişiler, yetki aşımı ve ilk başvurayı ifade vermeye zorlamakla suçlanmışlardır.

14. Aynı gün, ilk başvuran, oturduğu yerden ayrılmamak üzere yazılı bir taahhüt vererek, cezaevinden çıkarılmıştır. İlk başvuran, kendisine verilen cezanın, yaklaşık beş yıl altı aylık kısmını çekmiştir.

15. 29 Nisan 2004'te, ceza usul kanununun (CCP), 35/1. maddesinin 2. bendi gereğince, *corpus delicti* eksikliği nedeniyle ilk başvuran hakkında başlatılan ceza takibine son verilmiştir.

16. Aynı gün, savcı, ilk başvurayı bu karardan ve kendisine, tazminat davası açma hakkı veren, « beraat eden kişi » vasfı olduğundan haberdar etmek için, ona bir mektup göndermiştir. Savcı, savcılığın, bu hukuki hata nedeniyle, kendisinden özür dilediğini de eklemiştir.

17. 6 Mayıs 2004 tarihinde, başvuran mağdur sıfatını almıştır. Karar, başvuranın, polis ve soruşturma makamlarının haksız eylemleri neticesinde, psikolojik, fiziksel ve maddi zarar görmüş olduğunu belirtmiştir.

18. 15 Haziran 2005 tarihinde, Lorri Bölge Mahkemesi, iki polis memurunun, kendilerine isnat edilen olayların suçlusu olduklarına karar vermiş ve onlara, üç yıl hapis cezasıyla, bazı görevleri, iki yıl boyunca icra etme yasağı cezası vermiş fakat cezalarını çekmekten muaf tutan bir af tedbiri uygulamıştır. Kararında, bölge mahkemesi, özellikle, aşağıdaki olayları ortaya çıkarmıştır: 8 Ekim 1998 tarihinde, ilk başvuran ve erkek kardeşi, polis memurlarının, ilk başvurandan, itiraf elde edebilmek amacıyla ona kötü muamele yapmış oldukları karakola getirilmişlerdir. İlk başvuran, itiraf etmeyi reddettiğinde, polislerden biri, onu tekme ve yumruklarla dövmüş ve haksız olarak, karakolda kapalı bir yerde tutmuştur. Aynı gün içinde, polislerden ikisi, başvuranı tekrar dövmüşlerdir. İkisinden biri, başvuranın el ve kulaklarına vurmuşlar ve sol kulak zarının patlamasına neden olmuşlardır. Daha sonra, bir şişe almış ve başvuranı üzerine oturtmaya çalışmışlardır. Aynı zamanda, ilk başvuran, başka bir polisin yan odada dövdüğü kardeşinin bağrıışlarını duymuştur. Kötü muameleyi önlemenin başka bir yolu olmadığını düşünen ilk başvuran, suçlandığı cinayeti itiraf etmiştir. Ertesi gün, ilk başvuranı, inceleme için suç mahalline götürmeden önce, polislerden biri, ona birçok kez uyarı olarak, yumrukla vurmuştur. Daha sonra, 14, 16 ve 19 Ekim 1998’de, ilk başvuran, hücrelerinden çıkarılmış ve polislerin kendisine, mağdureye tecavüz ettiğini itiraf ettirebilmek için kötü muamele ettikleri karakola götürülmüştür. Kendisine yapılan kötü muamelelere dayanamayan ilk başvuran, kendisinden beklenen itirafta bulunmak zorunda bırakılmıştır.

19. Bu karara karşı istinaf yoluna başvurulmamıştır.

20. 17 Eylül 2004 tarihinde, ilk başvuran, hukuk mahkemelerine, maddi tazminat davası açmış ve kötü muamele, haksız tutuklama ve hakkaniyetsiz mahkûmiyet nedeniyle, 34.050.00 Ermeni drahmisi (AMD), maddi tazminat talep etmiştir. Sözleşme’nin 3,5 ve 6. maddelerini öne sürmüştür.

21. Belirsiz bir tarihte, Bayan Bagdasharyan (« ikinci başvuran »), davacı olarak davaya müdahil olmuş ve ilk başvuranın talep ettiği tazminatın yarısına yakın bir miktar talepte bulunmuştur.

22. Belirsiz bir tarihte, ilk başvuran, manevi tazminat olarak 60.000.000 AMD’lik bir ek talepte bulunmuştur. Başvuran, özellikle, şimdiye kadar, sadece, maddi tazminat talep etmişse de, manevi zararının çok daha önemli olduğunu öne sürmüştür. Ona göre, Mahkeme’nin içtihadı, benzer davalarda, manevi tazminat ödenmesini gerektirmektedir.

23. 28 Nisan 2005’te, Kentron ve Nork-Marsk mahkemesi, medeni kanunun 17. maddesinin, bu tip zararlar için tazminat öngörmemesi gerekçesiyle tazminat talebin reddetmiştir. Mahkeme, maddi tazminat talebini, özellikle de, CCP’nin 66. maddesi gereğince, ilk başvuranın, yasa dışı yakalama, tutuklama ve mahkûmiyetleri için tazminat talep etme hakkı

olduğu gerekçesiyle kısmen kabul etmiş ve ona, 11 Ekim 1998'den 17 Nisan 2004 tarihinde kadar geçen süre için, 6.250.000 AMD ödenmesine karar vermiştir. İkinci başvurana, ulaşım masrafları, posta ve yargılama masrafları için, 1.500.000 AMD ödenmesine karar verilmiştir.

24. 12 Mayıs 2005 tarihinde, ilk başvuran istinaf başvurusu yapmıştır.

25. 31 Ağustos 2005 tarihinde, istinaf mahkemesi, başvuranın istinaf başvurusunu reddetmiş ve alt mahkemenin kararını onamıştır.

26. 16 Eylül 2005'te, başvuranlar, temyiz yoluna başvurmuşlardır.

27. 18 Kasım 2005 tarihinde, Yargıtay bu taleplerin reddine karar vermiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

A. Medeni kanun (1 Ocak 1999'dan beri yürürlükte olan haliyle)

28. Medeni kanunun ilgili maddeleri aşağıdakilerdir:

Madde 17: Zararların tazmini

« 1. Hakları ihlal edilen herkes, daha düşük bir tazminatın kanun veya bir sözleşme tarafından öngörülmüş olması durumu dışında, gördüğü zararın tamamen tazmin edilmesini talep edebilir.

2. Tazminat, hakları ihlal edilen kişi tarafından, ihlalin olmamış olması halinde, normal yaşam koşullarında, kişinin kazanmış olacağı gelir kaybı (maaş kaybı) da dahil olmak üzere, ihlalin telafi edilmesiyle ilgili olarak yapılan veya yapılacak olan masraflar, mal kaybı veya bundan kaynaklanan zarara (maddi zarar) karşılık gelmektedir. (...) »

Madde 1064: Soruşturmacının, soruşturma makamlarının, savcılığın veya mahkemelerin yasa dışı eylemleri nedeniyle doğan sorumluluk

« 1. Yasa dışı bir mahkûmiyet, yasa dışı ceza takibi, tutuklama veya oturduğu yeri terk etmeme yönünde verdirilen yazılı taahhüt şeklini alan yasa dışı önleyici tedbir veya idari bir para cezası şeklindeki bir önleyici tedbirin, Ermenistan Cumhuriyeti tarafından, kanunla öngörülen bir dava çerçevesinde, soruşturmacı, soruşturma makamları, savcılık veya mahkemeler için çalışan memurların işlediği kusur ne olursa olsun, tazmin edilmelidir. (...) »

B. Ceza usul kanunu (12 Ocak 1999 yılından beri yürürlükteki haliyle)

29. Ceza usul kanununun ilgili hükümleri aşağıdaki şekilde kaleme alınmıştır:

Madde 35: Ceza takibinin yapılmasını veya ceza davası açılmasını önleyen koşullar

« 1. Aşağıdaki durumlarda, ceza davası (*Քրեական գործի վարույթ*), ceza takibi (*քրեական հետապնդում*) yapılmayacak ve daha önce başlatılan ceza davalarına son verilecektir (...) 2) eylemdeki *corpus delicti*'nin bulunmaması durumunda ; (...) »

III. İLGİLİ AVRUPA KONSEYİ BELGELERİ

İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'ne 7 no'lu Ek Protokol Hakkında Açıklayıcı Rapor (STE no. 117)

30. Açıklayıcı raporun ilgili kısımları, aşağıdaki şekildedir:

Madde 3

« 22. Bu madde, hukuki bir hata mağduruna, bazı koşullarla tazminat ödenmesini öngörmektedir.

Öncelikle, ilgili kişinin, nihai bir kararla suçlu olduğuna karar verilmiş olmalı ve bu kişi, mahkûmiyet kararından sonra ceza çekmiş olmalıdır. Caydırıcı Kararların Uluslararası Değerine ilişkin Avrupa Sözleşmesi'nin açıklayıcı raporundaki tanıma göre, bir karar, « verilen ifadeye göre, kesinleşmiş ise » nihai karar haline gelmiştir. Durum, bu kararın, geri alınamaz, yani, olağan hukuk yollarıyla itiraz edilemez olması veya tarafların, bu yolları tüketmiş veya kullanmayarak süreyi geçirmiş olmaları halinde böyledir. (5) Buna göre, verilen bir karar, kanunun, davanın yeniden açılmasına izin verdiği müddetçe, nihai olarak görülemez. Aynı şekilde, bu madde, suçlamanın geri alınmış olması veya suçlanan kişinin, ilk derece mahkemesi tarafından veya yüksek bir mahkeme tarafından, bir itiraz yoluyla beraat etmiş olması halinde uygulanmamaktadır. Nihayet, böyle bir imkânın öngörüldüğü devletlerden birinde (6), kişinin, istinaf yoluna başvurmak için öngörülen normal sürenin bitiminden sonra, istinaf yoluna başvurma izni almış olması ve mahkûmiyetinin iptal edilmiş olması halinde (*application for leave to appeal*), bu madde (bu madde tarafından öngörülen diğer koşulların, özellikle de, yukarıdaki 24. paragrafta belirtilen koşulun saklı tutulması durumu) uygulanabilir.

23. İkinci olarak, madde, sadece, bir kişinin mahkûmiyetinin iptal edilmiş olması veya af çıkmış olması halinde uygulanır, çünkü iki durumda da, yeni bir olay veya yeni ortaya çıkartılmış bir olay, hukuki bir hata yapılmış olduğunu kanıtlamaktadır-yani, davada, mahkûm edilen kişi için ciddi bir zarar doğuran, ağır bir kusur bulunduğunu kanıtlamaktadır. Sonuç olarak, bu madde gereğince, mahkûmiyetin iptal edilmiş olması veya başka gerekçelerle af çıkmış olması halinde, tazminat ödenmesi gerekli değildir. Diğer yandan, bu maddede, hukuki bir hatanın kanıtlanması için izlenmesi gereken prosedürün türüne ilişkin olarak hiçbir kural bulunmamaktadır. Bu sorun, ilgili devletin, iç hukuku veya uygulamasına bağlıdır « Veya af çıktığında » ifadeleri, bazı hukuk sistemlerinde, mahkûmiyetin gözden geçirilmesine ilişkin bir hukuki prosedürden ziyade, affın, bazı durumlarda, nihai bir karardan sonra, uygun başvuru yolu olması nedeniyle eklenmiştir.

24. Nihayet, bu madde, gereken zamanda, bilinmeyen bir olayın ortaya çıkarılmamasına, kısmen veya tamamen, mahkûm edilen kişinin neden olmuş olması durumunda, tazminat ödenmesi için bir hak doğurmamaktadır.

25. Bu ön koşulların yerine getirilmiş olması halinde, tazminat, « ilgili devlette yürürlükte olan kanun veya uygulamaya uygun şekilde ödenir ». Bu ifadeler, yürürlükteki kanun veya uygulamanın öngörmemesi halinde, hiçbir tazminatın ödenmemesi gerektiği şeklinde yorumlanmamalıdır. Kanun veya uygulamanın, bu maddenin uygulandığı her durumda, bir tazminatın bir tazminat ödenmesini öngörmesi gerekmektedir. Bu hükmü kaleme alanların düşüncesine göre, devletler, kişileri, sadece, bariz hukuki hatalar yani, ilgili kişinin, açıkça suçsuz olduğunun belli olduğu zaman, tazmin etmelidirler. Bu maddenin amacı, tüm ön koşulların yerine

getirildiği zaman, örneğin, istinaf mahkemesinin, mahkûmiyeti, sanığın suçluluğu hakkında makul bir şüphe bulunması ve ilke derece hâkiminin bunu dikkate almamış olması nedeniyle iptal etmiş olduğu durumda, tazminat hakkı sağlamak değildir. »

HUKUK

I. İKİNCİ BAŞVURANIN MAĞDUR SIFATI

31. Mahkeme, öncelikle, ikinci başvuranın, mağdur sıfatı olup olmadığı konusunda hüküm kurmanın gerekli olduğu kanaatindedir. Mahkeme, « mağdur » ifadesiyle, 25. maddenin, söz konusu eylem veya ihmalle doğrudan ilgili olan kişiyi kastettiğini hatırlatmaktadır (diğerlerinin yanı sıra bkz., *Vatan/Rusya*, no. 47978/99, paragraf 48, 7 Ekim 2004).

32. Mevcut olayda, sadece birinci başvurana kötü muamele yapılmış, tutuklanmış ve daha sonra bozulmuş olan bir mahkûmiyet kararı verilmiştir. Mahkeme, başvurunun, ikinci başvuranla ilgili olan kısmının, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. bendi anlamında *ratione personae* uyumsuz olduğunu ve 35. maddenin 4. bendi gereğince reddedilmesi gerektiği kanaatindedir.

33. Mahkeme, işbu başvurudaki şikâyetlerin incelenmesini, sadece, ilk başvuranla ilgili şikâyetlerle sınırlı tutacaktır ve kolaylaştırma amacıyla, « başvuran » olarak anılacaktır.

II. SÖZLEŞME'NİN 5/5. MADDESİ VE 13. MADDESİNİN VE 7 NO'LU EK PROTOKOL'ÜN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

34. Başvuran, maruz kaldığı kötü muameleler, yasa dışı yakalanması, tutuklanması ve hakkaniyetsiz şekilde mahkûm edilmiş olması nedeniyle gördüğü manevi zarara ilişkin tazminat talebinin reddedilmiş olmasından şikâyet etmektedir. Mahkeme, bu şikâyetin, Sözleşme'nin aşağıdaki şekilde kaleme alınmış olan 5/5. ve 13. maddeleri ve 7 no'lu Ek Protokol'ün 3. maddesi altında incelenmesi gerektiği kanaatindedir:

Madde 5/5

5. Bu madde hükümlerine aykırı olarak yapılmış bir yakalama veya tutma işleminin mağduru olan herkesin tazminat istemeye hakkı vardır. »

Madde 13

« Bu Sözleşme'de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev yapan kimseler tarafından bu sıfatlarına dayanılarak yapılmış da olsa, ulusal bir makama etkili bir başvuru yapabilme hakkına sahiptir. »

7 no'lu Ek Protokolün 3. maddesi

« Bir kişinin kesin bir kararla, cezai bir suçtan mahkûm edilmesi ve sonradan yeni veya yakın zamanda keşfedilmiş bir delilin kesinlikle yanlış bir adalet uygulaması olduğunu göstermesi veya kişinin affedilmesi nedeniyle cezai kararın iptal edilmesi

halinde, bilinmeyen delilin açıklanmış olmasının tamamen veya kısmen o kişiye atfedildiğinin ispatlandığı haller dışında, böyle bir mahkumiyet sonucunda cezaya maruz kalan kişi ilgili devletin yasası ve uygulamasına göre tazmin edilecektir. »

A. Kabul edilebilirlik

35. Mahkeme, başvuranın şikâyetine neden olan koşulların incelenmesi açısından, başvuranın, Sözleşme'nin 3,5 ve 6. maddeleri altında öne sürdüğü kötü muameleler, yasa dışı yakalama, tutuklama ve hakkaniyetsiz mahkûmiyetin, *ratione temporis* yetkisinin dışında kalmasına ilişkin bir sorun olabileceğini tespit etmektedir (bkz. yukarıdaki 55-57. paragraflar). Mahkeme, başvuranın maruz kaldığı kötü muamelelere ilişkin soruşturmanın, polis memurlarının mahkûm edilmesinin ve takip eden tazminat davasının, Sözleşme'nin, Ermenistan bakımından yürürlüğe girmesinden sonra olduklarını tespit etmektedir. Böylece, Mahkeme, başvuranın, Sözleşme'nin 5/5. ve 13. maddesine ilişkin ve 7 no'lu Ek Protokol'ün 3. maddesine ilişkin şikâyetlerinin, *ratione temporis* yetki alanına girdiği kanaatindedir.

36. Mahkeme, bu şikâyetlerin, Sözleşme'nin 35/3. a) maddesi anlamında, temelden yoksun olmadıklarını tespit etmektedir. Mahkeme, bunun yanı sıra, bu şikâyetlerin, hiçbir kabul edilmezlik gerekçesiyle karşılaşmadıklarını tespit etmektedir. Bu şikâyetlerin kabul edilebilir olduğuna karar verilmelidir.

B. Esas

1. Tarafların iddiaları

a) Hükümet

37. 5/5. maddeye ilişkin olarak, Hükümet, bu hükmün, bir veya birçok diğer hükmünün ihlal edilmiş olması gerektiğini ve bunun, mevcut durumda söz konusu olmadığını öne sürmektedir. Hükümet, milli mahkemelerin, kanuna uygun olarak hareket etmiş olduklarını ve başvuranın, söz konusu dönemde yakalanması ve tutuklanmasının, 5. maddeye aykırı olmadıklarını ifade etmektedir. Hükümet'e göre, başvuranın, yetkili bir mahkeme tarafından mahkûm edilmiş olması nedeniyle, 5/1 a) madde ve 5/1. c) madde ihlal edilmemiştir çünkü başvuranın yakalanması, tecavüz ve cinayet şüphelisi olması nedeniyle, kendisini yetkili bir mahkeme önüne çıkarmaya yönelik idi. Hükümet, olaylar zamanında, milli mahkemenin elinde, farklı bir kararın alınmasını gerektiren hiçbir delil bulunmadığı kanaatindedir. Mahkeme, 5/2. maddenin, başvuranın, karakola götürüldüğü gün, yakalama tutanağını imzalamış olması nedeniyle ve bunun da, ilgilinin, yakalanma gerekçesini öğrenmiş olduğunu gösteriyor olması nedeniyle, ihlal edilmiş olamayacağını eklemektedir.

38. Hükümet, başvuranın, daha sonraki mahkûmiyetinin ve ilgiliye karşı açılan ceza davasının bitmesinin, yakalanması ve tutuklanmasını, 5. maddeyle uyumsuz hale getirmediği, çünkü bunların, bu hükmün gerekliliklerine uygun şekilde, makul bir şüpheyile yapılmış oldukları kanaatindedir.

39. 13. maddeye ilişkin olarak, Hükümet, başvuranın, tatmin edici bir tazminat imkânı bulunduğunu öne sürmektedir. Hükümet, özellikle, yeni olayların ortaya çıkarılmasından itibaren, söz konusu polis memurlarına ilişkin olarak ceza takiplerinin, derhal başlatılmış olduklarını, başvuranın, mağdur sıfatı olduğunu, polislerin mahkûm edildiklerini, başvuran aleyhindeki ceza davalarının bırakıldığını ve tazminat talebinin kabul edilmiş olduğunu belirtmektedir. Hükümet, aynı zamanda, savcının, başvurana, hukuki hata nedeniyle, özür dileklerini de sunmuştur. Tüm bu tedbirlerin, çekilen tüm manevi zarar için, yeterli bir tazminat olarak görülmesi gerekmektedir. Bunun dışında, mevcut olaylar, *Keenan/Birleşik Krallık* (no. 27229/95, paragraf 130, AİHM 2001-III) ve *Kontrová/Slovakya* (no. 7510/04, paragraf 64, 31 Mayıs 2007) davalarındaki olaylardan farklıdır, mevcut davada, 3. madde anlamında, hiçbir sorun bulunmamaktadır.

40. Son olarak, Hükümet, 7 no'lu Ek Protokol'ün 3. maddesine gelince, başvurana, uygun bir tazminatın verilmiş olduğunu öne sürmektedir. Hükümet, özellikle, ilgiliye, maddi zarar için tazminat ödendiğini ve savcılık tarafından, kendisinden resmi olarak özür dilendiğini ve bunun da, manevi zararı için, yeterli tazminat olarak kabul edilmesi gerektiğini tespit etmektedir. Bunun dışında, 7 no'lu Ek Protokol'ün 3. maddesi, ilgili devletin hukuku veya uygulamasına uygun olarak, bir tazminat ödenmesini gerektirmektedir. Böylece, Hükümet'e göre, başvurandan, manevi zarar için, özür dilenmesi şeklindeki tazminat, keyfi değildir ve böyle bir uygulama, benzer durumlarda yaygındır.

b) Başvuran

41. Başvuran, 3,4 ve 5. maddelerin, kendi davasına uygulanabilir olduklarını ve adil bir tazminatın ödenmesinin ciddi biri önemi olduğunu öne sürmektedir. Ona göre, kendisinden özür dilenmesi, savcının, resmi mektuba, *Montecristo Kontu* Alexandre Dumas'nın bir versiyonunu eklemiş olması nedeniyle, ciddiye alınamaz. Ne olursa olsun, beş buçuk yıl boyunca çektiği acı, ruhsal sıkıntı ve yoğun fiziksel acının, basit özürden daha makul şekilde tazmin edilmesi gerekmektedir. Bunun dışında, başvuran, her tutukluluk yılının 1 Eylül'ünde, Ermeni devlet televizyonunda, Ermeni polisi tarafından hazırlanan ve suçluluğunu Kabul ettiği bir program hazırlandığını belirtmektedir. Böylelikle, başvuran, halkın gözünde gitgide düştüğünü ve makamların, onun ününü iyileştirmek amacıyla, beraat etmesinden sonra hiçbir şey yapmamış olduklarını belirtmiştir. İlgili, bunun dışında, 2007 yılında evlendiğini fakat halen çocuk yapamadığını ve bunun

da, doktorlara göre, mahkûmiyetinin koşullarına bağlı olduğunu belirtmektedir. Başvuran, aynı zamanda, sol kulağında otit bulunduğunu ve kulağına aldığı darbeler nedeniyle, birinci veya ikinci dereceden bilateral işitme kaybı bulunduğunu belirtmektedir. Başvuran, halen, ağrı kesici kullandığını ve işitme bozukluğunun kalıcı olduğunu belirtmektedir. Başvuran, mahkemelerin, kötü muamelenin kanıtlanmış olmasına rağmen, kendisine bunun için, hiçbir tazminat vermemiş olduklarını eklemektedir. Nihayet, başvuran, Hükümet'in, yakalanmasının, 5. maddeye uygun olarak yapılmış olduğunu ve makul şüphelere dayandığı iddiasını, maruz kaldığı kötü muamelelerin, vücudunda açıkça belli olması nedeniyle kabul etmemektedir. Bunun dışında, başvuran, hakkındaki suçlamaları, mahkemede sürekli olarak reddetmiş olduğunu belirtmekte ve mahkûmiyeti hakkında, üst mahkemelerde, başvuru yollarını kullanmış olduğunu hatırlatmaktadır.

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

42. Mahkeme, öncelikle, Sözleşme'nin 13. maddesi ve 7 no'lu Ek Protokol'ün 3. maddesinin, daha sonra da, 5/5. maddenin incelenmesini gerekli görmektedir.

a) Sözleşme'nin 13. maddesi

43. Mahkeme, yetkisiz olması nedeniyle, kendisinin, başvuranın, karakolda maruz kaldığı muamelenin koşullarının incelemesinin, bu muamelenin, Sözleşme'nin 3. maddesinin gereklilikleriyle uyumlu olup olmadığını tespit etmesinin imkânsız olduğunu belirtmektedir (bkz. 55-57. paragraflar). Mahkeme, bununla birlikte, 13. maddenin, Sözleşme'nin başka bir hükmünün ihlal edilmemiş olması durumunda bile devreye girebileceğini hatırlatmaktadır. Bu hüküm, iç hukukta, bunun öne sürülebileceği ve Sözleşme'de bulunan hak ve özgürlüklere saygı gösterilmediğini şikâyet etmek için bir başvuru yolunu güvence altına almaktadır. Böylece, 13. maddenin devreye girebilmesi için, ilgili kişinin, Sözleşme bağlamında savunulabilir bir şikâyet öne sürmesi yeterlidir (*Boyle et Rice/Birleşik Krallık*, 27 Nisan 1988, paragraf 52, seri A no. 131).

44. Mahkeme, başvurana polis tarafından uygulanan kötü muamelelerin, milli mahkemeler tarafından, özellikle de, 15 Haziran 2005 tarihli Lorri bölge mahkemesinin verdiği ve ilgili polislerin mahkûm edilmiş oldukları kararda (bkz. yukarıdaki 18. paragraf) açıkça kanıtlanmış olduğunu tespit etmektedir. Böylece, Mahkeme, başvuranın, milli mahkemeler önünde, 13. madde bağlamında, Sözleşme'nin 3. maddesinde yasaklanan muamelelere maruz kaldığını öne sürerek, savunulabilir bir şikâyet öne sürdüğü kanaatindedir.

45. Başvuran, özellikle, gördüğü kötü muameleler için, hukuk davası yoluyla, polislerin mahkûm edilmesinden sonra farklı bir dava açarak, tazminat istemiş ve özellikle de, manevi zararı için tazminat talebinde

bulunmuştur (bkz. 22. paragraf). Bununla birlikte, başvuran, bu yolla, hiçbir tazminat elde etmemiştir, bu tür tazminatlar, iç hukuk tarafından öngörülmemiştir.

46. Söz konusu sorun, bu çerçevede, 13. maddenin, böyle bir tazmini önerip önermediği sorunudur. Mahkeme, gerektiğinde, acı, stres, üzüntü ve hayal kırıklığının, manevi acı için, uygun bir tazminatı gerektirmesi halinde, adil tazmin vermektedir. Mahkeme, Sözleşme'nin, en temel hükümleri olan 2. ve 3. maddelerinin ihlal edilmesi halinde, ihlalden kaynaklanan manevi zararın, kural olarak, başvuru yolları arasında bulunması gerektiği kanaatindedir (adı geçen *Keenan*, paragraf 130, ve adı geçen *Kontrová*, paragraf 64).

47. Mevcut olayda, Mahkeme, başvuranın, gördüğü kötü muameleler nedeniyle maruz kalmış olduğu manevi zararı için tazminat talep etme imkânı olması gerektiği sonucuna varmıştır. Ermeni hukukunda, hiçbir tazminat bulunmaması nedeniyle, başvuran, etkili bir başvuru yolundan mahrum kalmıştır.

48. Sözleşme'nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

b) 7 no'lu Ek Protokol'ün 3. maddesi

49. Mahkeme, 7 no'lu Ek Protokol'ün 3. maddesinin amacının, mahkûmiyetlerinin, milli mahkemelerce, yeni olaylar veya yeni ortaya çıkarılan olaylar neticesinde bir hukuki hata nedeniyle, tazminat hakkı vermek olduğunu hatırlatmaktadır. Sonuç olarak, 7 no'lu Ek Protokol'ün 3. maddesi, mahkûmiyet bozulmadan uygulanamaz (*Matveiev/Rusya*, no. 26601/02, 38-39. paragraflar, 3 Temmuz 2008).

50. Mevcut olayda, başvuranın mahkûmiyetinin iptal edilmiş olması ve başvuranın, Ermenistan bakımından yürürlüğe girdiği tarih olan 1 Temmuz 2000'den sonra, tazminat talep etmiş olduğu ölçüde, *ratione temporis* yetki için gereken koşullar yerine getirilmiştir (*ibidem*). Ayrıca, Mahkeme, bu maddenin, şüphesiz, başvuranın davasına uygulandığı, gereken tüm koşulların yerine getirilmiş olduğu kanaatindedir.

51. 7 no'lu Ek Protokolün güvencelerinin yerine getirilmesine gelince, Mahkeme, bu hükmün, ilgili devletin kanunu veya uygulamasına uygun olarak, bir tazminatın ödenmesini güvence altına alsa da, bu, sadece, iç hukuk veya uygulamanın öngörmemesi durumunda hiçbir tazminatın ödenmeyeceği anlamına gelememektedir (bkz. ayrıca, 7 no'lu Ek Protokol'ün açıklayıcı raporunun 25. paragrafı). Ayrıca, Mahkeme, 7 no'lu Ek Protokol'ün 3. maddesinin amacının, sadece, haksız bir mahkûmiyetten kaynaklanan maddi kaybı telafi etmek değil, fakat hukuki bir hata nedeniyle mahkûm edilen bir kişiye, sıkıntı, üzüntü, farklı acılar ve yaşam kalitesinin düşmesi gibi, maruz kalınan manevi zarar için tazminat ödenmesi olmadığı kanaatindedir. Oysa başvuran, mevcut olayda, bu tür hiçbir tazmin elde etmemiştir.

52. 7 no'lu Ek Protokol'ün 3. maddesi ihlal edilmiştir.

c) Sözleşme'nin 5/5. maddesi

53. Mahkeme, bu şikâyetin, yukarıda incelenen şikâyete bağlı olduğunu ve kabul edilebilir olduğunu belirtmektedir.

54. 7 no'lu Ek Protokol'ün 3. maddesi ışığındaki tespit dikkate alındığında (bkz. 52. paragraf), Mahkeme, mevcut olayda, Sözleşme'nin 5/5. maddesinin ihlal edilip edilmediğini incelemenin gerekli olmadığını belirtmektedir.

III. SÖZLEŞME'NİN ÖNE SÜRÜLEN DİĞER İHLALLERİ

55. Başvuran, aynı zamanda, maruz kaldığı kötü muamele, haksız yakalama ve tutuklama ve hakkaniyetsiz mahkûmiyetin, Sözleşme'nin 3, 5 ve 6. maddelerini ihlal ettiğini öne sürmektedir.

56. Mahkeme, uluslararası hukukun genel kuralları gereğince, Sözleşme'nin hükümlerinin, bir sözleşmeci tarafı, Sözleşme'nin, bir taraf bakımından yürürlüğe girmesinden önceki bir eylem veya olay, ne de bir olay için bağlayıcı olmadığını hatırlatmaktadır (*Blečić/Hırvatistan* [BD], no. 59532/00, paragraf 70, AİHM 2006-III). Mahkeme, söz konusu olayların, Ermenistan bakımından Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarih olan 26 Nisan 2002'den önce olduklarını tespit etmektedir.

57. Başvurunun bu kısmı, Sözleşme'nin 35/3. maddesinin hükümleriyle, *ratione temporis* uyumsuzdur ve 35/4. madde nedeniyle reddedilmesi gerekmektedir.

58. Nihayet, başvuran, aynı maddeler bakımından, maddi zarar için, tazminat talebinin, tamamen karşılanmamış olmasından şikâyet etmektedir.

59. Elindeki unsurların tamamına bakılarak ve bu şikâyetin, yetki alanına giriyor olması nedeniyle, Mahkeme, Sözleşme ve Ek Protokoller tarafından öngörülen hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğine ilişkin hiçbir ihlal görmemektedir. Böylece, başvurunun bu kısmının, Sözleşme'nin 35/3. ve 35/4. madde gereğince temelden yoksun olması nedeniyle reddedilmesi gerekmektedir.

IV. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİ

60. Sözleşme’nin 41. maddesi,

« Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören tarafın hakkaniyete uygun bir surette tatminine hükmeder.»

A. Tazminat

61. Başvuran, gelir kaybı ve masraflar da dâhil olmak üzere, maddi zarar için 34.000.000 AMD talep etmektedir. Başvuran, ayrıca, manevi zarar için 174 959 Avro talep etmektedir.

62. Hükümet, başvuranın, maddi tazminat talebinin temelden yoksun olduğunu ve bu talebe, milli mahkemeler tarafından, daha önce hak verilmiş olduğunu öne sürmektedir; Hükümet, ayrıca, ilgilinin, manevi tazminat talebinin, temelden yoksun olduğu kanaatindedir.

63. Mahkeme, tespit edilen ihlal ve ileri sürülen maddi zarar arasında illiyet bağı olmadığını tespit etmektedir. Nihayet, Mahkeme, maddi zarar için, başvurana, 30.000 Avro verilmesi gerektiği kanaatindedir.

B. Yargılama giderleri

64. Başvuranlar, ayrıca, Mahkeme önündeki yargılama giderleri için, usuli masraflar, çeviri ve gönderi masrafları da dahil olmak üzere 1.000 Avro ödenmesini talep etmektedirler.

65. Hükümet, başvuranın yargılama giderleri için yaptığı talebin, yeterince gerekçeli olmadığı kanaatindedir.

66. Mahkeme’nin içtihadına göre, bir başvuran, yargılama giderlerinin geri ödenmesini, sadece, bu giderlerin, gerçekliği, gerekliliği ve makul olduklarının kanıtlandığı ölçüde yapılabilir. Mevcut olayda, elindeki belgelere dayanarak, Mahkeme, önündeki dava için 500 Avro’nun verilmesinin makul olduğu kanaatindedir.

C. Gecikme Faizi

67. Mahkeme, Avrupa Merkez Bankası’nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın eklenmesinin uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun, Sözleşme'nin 5/5. madde ve 13. maddeleri ve 7 no'lu Ek Protokol bakımından, başvuranın, manevi zarar için tazminat talebinin kabulüne ve fazlaya ilişkin talebin reddine;
2. Sözleşme'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine;
3. 7 no'lu Ek Protokol'ün 3. maddesinin ihlal edildiğine;
4. Sözleşme'nin 5/5. maddesine dayanan şikayetin incelenmesine yer olmadığına;
5.
 - a) Savunmacı devletin, başvurulara, kararın, Sözleşme'nin 44/2. maddesine uygun olarak, kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde; savunmacı devletin, para birimine çevrilerek, ödeme tarihindeki orana göre, aşağıdaki miktarları ödemesine:
 - i) manevi tazminat olarak, uygulanabilecek her türlü vergi ile birlikte, 30 000 Avro (otuz bin Avro) ;
 - iii) yargılama giderleri için, uygulanabilecek her türlü vergi ile birlikte, 500 Avro (beş yüz Avro) ;
 - b) Bu sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;
6. Fazlaya ilişkin adil tazmin talebinin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar, İngilizce olarak hazırlanmış ve 12 Haziran 2012 tarihinde, İç Tüzük'ün 77/2. ve 77/3. maddesi gereğince tebliğ edilmiştir.

Santiago Quesada
Yazı İşleri Müdürü

Josep Casadevall
Mahkeme Başkanı

© **Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2013.** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri, İngilizce ve Fransızca'dır. İşbu çeviri, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Vakıf Fonu'nun desteğiyle yapılmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Bu çeviri, Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, bu çevirinin kalitesine ilişkin olarak hiçbir sorumluluk almamaktadır. Bu çeviri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihat veritabanı olan HUDOC'tan veya HUDOC'un ilettiği diğer veritabanlarından indirilebilir (<http://hudoc.echr.int>). Bu çeviri, ticari olmayan amaçlarla ve davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ve İnsan Hakları Vakfı'na atıfta bulunmak suretiyle alıntılanabilir. Bu çeviriyi kısmen veya tamamen, ticari amaçlarla kullanmak isteyenlerin, bunu aşağıdaki adrese bildirmeleri gerekmektedir: publishing@echr.coe.int.

© **Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2013.**

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour Européenne des Droits de l'Homme (<http://hudoc.echr.int>), ou de tout autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.